

Toelichting Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ Het Hogeland 2019

Algemeen

Op grond van artikel 8ba van de Participatiewet, artikel 35 van de IOAW en artikel 35 van de IOAZ is de gemeenteraad verplicht per verordening regels te stellen met betrekking tot fraudebestrijding. De tekst van artikel 8b Participatiewet luidt als volgt: "De gemeenteraad stelt in het kader van het financiële beheer bij verordening regels voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet".

In deze handhavingsverordening wordt bepaald dat het college een plan opstelt waarin de doelstellingen staan met betrekking tot het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bijstand, de IOAW en de IOAZ. Uitgangspunt hierbij is dat het college, als uitvoerder van de bijstandsregelgeving door genoemde vier visie-elementen niet alleen de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking kan borgen en handhaven maar belangrijker nog, misbruik kan voorkomen.

Artikel 1.

Dit artikel spreekt voor zich.

Artikel 2.

Het college komt tweejaarlijks met een plan waarin de uitvoering voor handhaving wordt beschreven, waarmee nieuwe inzichten op basis van signalen kunnen worden opgenomen. Het plan welke het college gaat opstellen bevat een viertal visie-elementen voor het voorkomen en opsporen van fraude. De gebruikte terminologie sluit aan bij de gehanteerde benamingen door onder meer het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

a. Vroegtijdig informeren van klanten (preventie)

Belanghebbenden moeten duidelijk worden geïnformeerd over hun rechten en plichten zodat iedereen weet wat wel en niet mag. Alleen indien belanghebbenden tijdig en volledig zijn geïnformeerd kunnen ze worden aangesproken op hun gedrag.

b. Optimaliseren van de dienstverlening (preventie)

Onnodige procedures roepen irritatie op en verminderen daardoor de bereidheid van de belanghebbende om de wet en regels na te leven. Door op een klantvriendelijke manier organisatorische belemmeringen weg te nemen, wordt de belanghebbende gestimuleerd in zijn gedrag. Een belanghebbende zal meer gemotiveerd zijn om zich aan de regels te houden.

c. Vroegtijdige detectie en afhandeling van fraudesignalen (repressie)

Een belangrijk instrument in de fraudebestrijding is 'controle op maat'. Controle op maat houdt in: hoe meer risico, hoe intensiever de controle. Iedereen zal worden gecontroleerd, alleen de een wat meer dan de ander. Daarnaast kunnen er themacontroles worden uitgevoerd. Personen die voldoen aan een in het controleplan bepaald criterium worden intensief gecontroleerd op grond van een protocol. Tot slot wordt er een systeem van signaalsturing ingevoerd. Gedurende het gehele proces van intake tot beëindiging van

de uitkering worden onduidelijkheden (signalen) die tijdens een gesprek, uit het dossier of via een tip naar voren komen nader onderzocht en afgehandeld.

d. Bij constatering van fraude: sanctionering (repressie)

Op het moment dat er fraude wordt gepleegd zal dit niet zonder gevolgen mogen blijven. Het teveel ontvangen bedrag zal moeten worden teruggevorderd en geïnd. De terugvordering is nader geregeld in het debiteurenplan. Tevens zal er een bestuurlijke boete moeten worden opgelegd. Bij een fraudebedrag boven de € 50.000,00 (aangiftegrens Openbaar Ministerie) zal in beginsel aangifte moeten worden gedaan wegens uitkeringfraude.

Artikel 3.

Het college gaat de gemeenteraad periodiek informeren over de uitvoering van de handhaving van fraude. Daarvoor gebruikt zij de bekende instrumenten zoals de eigen kwartaalrapportages en het jaarverslag van de uitvoeringsorganisatie (voorheen SoZaWe Hoogeland). Daarin beschrijft zij in ieder geval de resultaten van de handhaving van fraude. De cliëntenraad wordt ook langs deze weg geïnformeerd.

Artikel 4.

Dit artikel wordt uitgewerkt in beleidsregels.

Artikel 5.

De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ ziet op het afstemmen van de bijstand of de uitkering met betrekking tot verwijtbare gedragingen. Daarnaast is het onderdeel 'schending inlichtingenplicht' per 1 januari 2013 onder de bestuurlijke boete gebracht.

Artikel 6.

In de 'Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude' van het Openbaar Ministerie zijn de uitgangspunten vastgelegd wanneer door het college aangifte gedaan kan worden indien een gedraging van een belanghebbende leidt tot benadeling van de gemeente. Onder de huidige regeling bestaat de verplichting voor gemeenten om procesverbaal op te maken en aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie indien er sprake is van fraude en het benadelingsbedrag gelijk is aan of meer bedraagt dan € 50.000,- (de aangifterichtlijn sociale zekerheid). Ingeval er geen maatregel getroffen kan worden, kan ook bij een lager fraudebedrag aangifte gedaan worden.

Artikel 7.

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de aanvrager afwijken van de bepalingen van deze verordening. Afwijken kan enkel ten gunste, niet ten nadele van de aanvrager. Benadrukt wordt dat slechts in bijzondere gevallen gebruik gemaakt kan worden van de hardheidsclausule. Het college geeft bij toepassing van deze clausule duidelijk aan waarom van de verordening moet worden afgeweken.

Artikel 8.

Deze verordening treedt in werking na vaststelling door de gemeenteraad op de dag nadat zij is bekendgemaakt op de reguliere wijze.